

Αριθμ. Πρωτ. 251

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΡΟΣ ΟΛΟ ΤΟ ΠΛΗΡΩΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΗ, ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΑ ΧΡΙΣΤΟ

* * *

Τιμιώτατοι ἄδελφοὶ Ἱεράρχες καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ εὐλογημένα,

Αφοῦ ταξιδέψαμε στὸ πέλαγος τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς μὲ τὸ ἔλεος καὶ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ, μὲ προσευχὴ καὶ νηστεία, καὶ φθάσαμε στὸ ὁλόφωτο Πάσχα, ἀνυμνοῦμε τὸν Κύριο τῆς δόξας, αὐτὸν ποὺ κατέβηκε μέχρι τὰ ταμεία τοῦ Ἄδη καὶ μὲ τὴν ἀνάστασή του ἀπὸ τοὺς νεκροὺς «ἔκανε τὸν παράδεισο προσιτὸ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους».

Ἡ Ἀνάσταση δὲν εἶναι ἡ ἀνάμνηση ἐνὸς γεγονότος ἀπὸ τὸ παρελθόν, ἀλλὰ «καλὴ ἀλλοίωση» τῆς ὑπάρξεώς μας, «ἄλλη γέννηση, βίος ἕτερος, ἄλλο εἶδος ζωῆς, μεταστοιχείωση αὐτῆς τῆς ἴδιας τῆς φύσεώς μας»¹. Μὲ τὸν ἀναστημένο Χριστὸ ἀνακαινίζεται μαζὶ μὲ τὸν ἄνθρωπο ἡ σύμπασα κτίσις. Ὅταν ψάλλουμε τὴν Γ' ᾠδὴ τοῦ Κανόνος τοῦ Πάσχα, τὸ «Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια· ἑορταζέτω γοῦν πᾶσα κτίσις τὴν ἔγερσιν Χριστοῦ, ἐν ἣ ἑστερέωται», τότε διακηρύσσεται ὅτι ὁλόκληρο τὸ σύμπαν εἶναι στερεωμένον καὶ πλήρες ἀνεσπέρου φωτός. Ἡ διάκριση «πρὸ Χριστοῦ» καὶ «μετὰ Χριστόν» ἰσχύει ὄχι μόνον γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ὅλη δημιουργίαν.

Ἡ ἐκ νεκρῶν ἔγερση τοῦ Κυρίου ἀποτελεῖ τὸν πυρῆνα τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ σταθερὸ σημεῖο ἀναφορᾶς ὅλων τῶν κειμένων τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀλλὰ καὶ τῆς λειτουργικῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐσεβείας τῶν ὀρθοδόξων. Ὅντως, ἡ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας μας συνοψίζεται στὸ «Χριστὸς Ἀνέστη». Ἡ βίωση τῆς καταργήσεως τῆς δυνάμεως τοῦ θανάτου εἶναι πηγὴ ἀνείπωτης χαρᾶς, «ἐλεύθερης ἀπὸ τὶς δεσμεύσεις αὐτοῦ τοῦ κόσμου». «Χαρᾶς τὰ πάντα πεπλήρωται, τῆς ἀναστάσεως τὴν πεῖραν εἰληφότα». Ἐκρηξὴ «χαρᾶς μεγάλης» ἡ Ἀνάσταση, διαποτίζει ὁλόκληρην τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν, τὸ ἦθος καὶ τὴν ποιμαντικὴν δράση, ὡς πρόγευση τῆς πληρότητας ζωῆς, γνώσεως καὶ χαρᾶς τῆς αἰώνιας Βασιλείας τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁρθόδοξη πίστη καὶ ἀπαισιοδοξία εἶναι μεγέθη ἀσύμβατα μεταξύ τους.

¹ Γρηγορίου Νύσσης, *Περὶ τῆς τριημέρου προθεσμίας τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*, PG 46, 604.

Τὸ Πάσχα εἶναι γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἑορτὴ ἐλευθερίας καὶ νίκη κατὰ τῶν ἀλλοτρίωτικῶν δυνάμεων, ἐκκλησιοποίηση τῆς ὑπάρξεώς μας, πρόσκληση σὲ συνέργεια γιὰ τὴ μεταμόρφωση τοῦ κόσμου. Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας γίνεται «ἓνα μεγάλο Πάσχα», ὡς πορεία πρὸς «τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξας τῶν παιδιῶν τοῦ Θεοῦ»². Τὸ βίωμα τῆς Ἀναστάσεως ἀποκαλύπτει τὸ κέντρο καὶ τὴν ἐσχατολογικὴ διάσταση τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας. Οἱ βιβλικὲς μαρτυρίες περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἀναδεικνύουν τὴ δύναμη τῆς ἐλευθερίας τῶν πιστῶν, στὴ ὁποία καὶ μόνη φανερῶνεται τὸ «μέγα θαῦμα», τὸ ὁποῖο παραμένει ἀπρόσιτον σὲ κάθε καταναγκασμό. «Τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας ἀνήκει σὲ ἀνθρώπους μὲ ἐλεύθερη βούληση καὶ ὄχι σὲ ἀνθρώπους ὑπὸ καθεστῶς τυραννίας»³. Ἡ ἀποδοχὴ τῆς θείας δωρεᾶς ὡς «διάβαση» τοῦ πιστοῦ πρὸς τὸν Χριστό, εἶναι ἡ ἐλεύθερη ὑπαρκτικὴ ἀπάντηση στὴν ἀγαπητικὴ καὶ σωστικὴ «διάβασιν» τοῦ ἀναστημένου Χριστοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο. «Χωρὶς ἐμένα τίποτα δὲν μπορεῖτε νὰ κάνετε»⁴.

Τὸ μυστήριον τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου συνεχίζει καὶ σήμερον νὰ κλονίζει τὶς θετικιστικὰς βεβαιότητες τῶν ἀρνητῶν τοῦ Θεοῦ ὡς «ἀρνήσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας», τοὺς ὁπαδοὺς τῆς «φενάκης τῆς αὐτοπραγματώσεως χωρὶς Θεό» καὶ τοὺς θαυμαστὰς τοῦ συγχρόνου «ἀνθρωποθεοῦ». Δὲν ἀνήκει τὸ μέλλον στὸν ἐγκλωβισμό στὴν αὐτάρεσκον, συρρικνωτικὴ καὶ κλειστὴ ἐνθαδικότητα. Δὲν ὑπάρχει ἀληθινὴ ἐλευθερία χωρὶς ἀνάσταση, χωρὶς προοπτικὴ αἰωνιότητος.

Πηγὴ ἀναστάσιμης εὐφροσύνης γιὰ τὴν Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἀποτελεῖ ἐφέτος καὶ ὁ κοινὸς ἑορτασμός τοῦ Πάσχα ὑπὸ σύμπαντος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, μαζὶ μὲ τὴν χιλιοστὴ ἑπτακοσιοστὴ ἐπέτειο τῆς Πρώτης ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἡ ὁποία καταδίκασε τὴν κακοδοξίαν τοῦ Ἀρείου, αὐτοῦ ὁ ὁποῖος «κατασμίκρυνε τὸν ἓνα τῆς Τριάδος, ὁ ὁποῖος εἶναι Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ», καὶ θέσπισε τὸν τρόπο τοῦ καθορισμοῦ τῆς ἡμερομηνίας γιὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος.

Ἡ Σύνοδος τῆς Νικαίας ἐγκαινιάζει μίαν νέα περίοδο στὴ συνοδικὴ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, τὴ μετάβαση ἀπὸ τὸ τοπικὸ στὸ οἰκουμενικὸ συνοδικὸ ἐπίπεδο. Ὡς γνωστόν, ἡ Πρῶτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος εἰσήγαγε στὸ Σύμβολο τῆς πίστεως τὸν «ἄγραφον» ὄρο «ὁμοούσιος», μὲ σαφῆ σωτηριολογικὴ ἀναφορά, ἡ ὁποία παραμένει τὸ οὐσιῶδες χαρακτηριστικὸ τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπὸ τὴν ἔννοια αὐτή, οἱ ἑορτασμοὶ τῆς μεγάλῃς ἐπετείου δὲν εἶναι στροφὴ πρὸς τὸ παρελθόν, ἐφ' ὅσον τὸ «πνεῦμα τῆς Νικαίας» ἐνυπάρχει ἀδιάπτωτα στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἐνότητα τῆς ὁποίας συναρτᾶται μὲ τὴν ὀρθὴ κατανόηση καὶ ἀνάπτυξη τῆς συνοδικῆς ταυτότητάς της. Ὁ λόγος περὶ τῆς Πρώτης ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὑπενθυμίζει τὰ κοινὰ χριστιανικὰ ἀρχέτυπα καὶ τὴ σημασίαν τοῦ ἀγῶνα κατὰ τῶν διαστρεβλώσεων τῆς ἀμώμητης πίστεώς μας καὶ μᾶς προτρέπει νὰ στραφοῦμε πρὸς τὸ βάθος καὶ τὴν οὐσίαν τῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ δὲ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος κοινὸς ἑορτασμός τῆς «Ἀγιωτάτης τοῦ Πάσχα ἡμέρας» ἀναδεικνύει τὴν ἐπικαιρότητα τοῦ θέματος, ἡ λύση τοῦ ὁποίου ὄχι μόνον ἐκφράζει τὸ σεβασμὸ τῆς Χριστιανοσύνης πρὸς τὰ θεσπίσματα τῆς

² Ρωμ η', 21.

³ Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, *Εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ Πάτερ ἡμῶν, πρὸς ἓνα φιλόχριστον*, PG 90, 880.

⁴ Ἰωάν. ιε', 5.

Συνόδου τῆς Νικαίας, ἀλλὰ καὶ τὴν συνείδηση ὅτι «δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχει κάποια διαφορὰ στὴν ἀγιότητα αὐτή».

Μὲ τέτοια αἰσθήματα, γεμᾶτοι μὲ τὸ φῶς καὶ τὴ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως καὶ ἀναβοώντας τὸ κοσμοχαρμόσυνο «Χριστὸς Ἀνέστη», ἃς τιμήσουμε τὴν κλητὴ καὶ ἀγία ἡμέρα τοῦ Πάσχα μὲ τὴν ὁλόψυχη ὁμολογία τῆς πίστεώς μας σὲ αὐτὸν ποὺ πάτησε τὸν θάνατο μὲ τὸν θάνατο, στὸν Λυτρωτὴ ποὺ χάρισε ζωὴ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ σὲ ὅλη τὴν κτίση, μὲ τὴν πιστότητά μας στὶς τίμιες παραδόσεις τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ μὲ τὴν ἀνυπόκριτη ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον, ὥστε νὰ δοξάζεται καὶ διὰ πάντων ἡμῶν τὸ ὑπερουράνιο ὄνομα τοῦ Κυρίου.

Φανάρι, Ἅγιο Πάσχα 2025
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς τὸν ἀναστημένο Χριστὸ
εὐχέτης ὅλων σας.

Νὰ ἀναγνωσθεῖ στὶς Ἐκκλησίες κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Πάσχα, μετὰ τὸ Ἱερὸ Εὐαγγέλιο.